

ΗΜΕΡΙΔΑ

Οι Βιβλιοθήκες των Τραπεζών στην Ελλάδα: δυνατότητες συνεργασίας με άλλους φορείς

Παρασκευή 24 Νοεμβρίου 2006

*«Ο Ιδιαίτερος Ρόλος της Βιβλιοθήκης της Κεντρικής Τράπεζας μιας
Χώρας: η Βιβλιοθήκη της Τράπεζας της Ελλάδος»*

Εύα Σεμερτζάκη, Βιβλιοθηκονόμος MSc., Τράπεζα της Ελλάδος

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Βιβλιοθήκη της κεντρικής τράπεζας της χώρας υπηρετεί και συνεπικουρεί τον εποπτικό ρόλο της Τράπεζας για τη σταθερότητα του πιστωτικού συστήματος και την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής, όπως αυτή καθορίζεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Η Βιβλιοθήκη ακολουθεί την Τράπεζα στην πορεία της από την έναρξη της λειτουργίας της το 1931 μέχρι σήμερα και διατηρεί το δημοσιευμένο πρωτογενές υλικό, το οποίο η Τράπεζα παράγει. Η συλλογή της διαθέτει πηγές για να εξυπηρετεί τις λειτουργίες της Τράπεζας και είναι πλούσια σε υλικό για την ελληνική, την ευρωπαϊκή, αλλά και την παγκόσμια οικονομία. Με τη σημερινή μορφή της, η Βιβλιοθήκη προσπαθεί να ακολουθεί τις τεχνολογικές εξελίξεις, εισάγοντας ηλεκτρονικές πηγές και ηλεκτρονικά εργαλεία χρήσιμα για την υποστήριξη του ερευνητικού έργου της

Τράπεζας. Πρόσφατη εξέλιξη είναι η δημιουργία ιστοσελίδας που έχει αρκετά θετική ανταπόκριση από το κοινό της Βιβλιοθήκης.

Η Βιβλιοθήκη συνεργάζεται με το «ανθρώπινο δίκτυο» των βιβλιοθηκονόμων των κεντρικών τραπεζών του κόσμου, στο οποίο συμμετέχει από την ίδρυσή του. Σκοπεύει να συνεχίσει να εμπλουτίζει τις συνεργασίες της και να προσπαθεί να εισάγει τεχνολογικές εφαρμογές για να παρέχει πιο ποιοτικές υπηρεσίες.

Εισαγωγή

Επιτρέψτε μου να ξεκινήσω την παρούσα ομιλία με ένα κομμάτι «ευχάριστης γνώσης». Σύμφωνα με τα ετυμολογικά σχόλια στη λέξη *τράπεζα*, από το *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας* του Γ. Μπαμπινιώτη, 1998, η λέξη είναι σύνθετη *τρα-πεδ-ja* <θέμα *τρα-* (πρβλ. *τε-τρά-κικς*, *τε-τρα-πλάσιος*) + *πεδ-* (πρβλ. *πους*, *πέδον*, *πεδίου*). «Η λέξη δήλωνε αρχικώς κάθε έπιπλο με οριζόντια επιφάνεια που στηρίζεται σε τέσσερα πόδια, αργότερα δε εξειδικεύτηκε στη σημασία 'τραπέζι αργυραμοιβού, εξέδρα συναλλαγών', από όπου προέκυψε η σημασία 'πιστωτικό ίδρυμα». Στο λεξικό του Webster's (Webster's Third New International Dictionary of the English Language unabridged.- Springfield, Mass., Merriam-Webster Inc., 1993) η λέξη *bank* έχει όμοια προέλευση: "the table, counter, or place of business of a money-changer"

Τα κύρια σημεία της σημερινής ομιλίας είναι:

- Η ένταξη της Βιβλιοθήκης στο σύνολο των λειτουργιών της κεντρικής Τράπεζας της χώρας,
- Περιγραφή της Βιβλιοθήκης και των υπηρεσιών της, με έμφαση στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες,
- Συνεργασίες με βιβλιοθήκες κεντρικών τραπεζών.

Η ένταξη της Βιβλιοθήκης στο σύνολο των λειτουργιών της κεντρικής Τράπεζας της χώρας

Ενώ σε κάθε χώρα λειτουργούν πολλά είδη τραπεζών (εμπορικές, αγροτικές, επενδυτικές, συνεταιριστικές), λειτουργεί μόνο μια κεντρική τράπεζα. Για την Ελλάδα είναι η Τράπεζα της Ελλάδος. Άλλες ονομασίες για κεντρικές τράπεζες με αγγλικούς όρους είναι National Bank of , Central Bank of.

Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαρτίζουν το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) υπό τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Από το 2001 οι δώδεκα τράπεζες της ζώνης του Ευρώ, μεταξύ των οποίων η Τράπεζα της Ελλάδος, μαζί με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αποτελούν τις τράπεζες του Ευρωσυστήματος, εξ ου και το νέο λογότυπο της Τράπεζας της Ελλάδος.

Οι λειτουργίες που απορρέουν από τη θέση της Τράπεζας της Ελλάδος στην ευρωπαϊκή σκηνή είναι:

- Η διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών,

- Η άσκηση της νομισματικής πολιτικής, όπως αυτή ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας,
- Η άσκηση της συναλλαγματικής πολιτικής,
- Η διαχείριση των επισήμων συναλλαγματικών αποθεμάτων της χώρας,
- Η έκδοση τραπεζογραμμάτων και κερμάτων (εκδοτικό προνόμιο στην εποχή της δραχμής), αλλά σήμερα η Ε.Κ.Τ. εκδίδει και η Τράπεζα της Ελλάδος παράγει τα συμφωνηθέντα χαρτονομίσματα. Για το 2006 παράγει χαρτονομίσματα των € 20 και το 2007 θα παράγει χαρτονομίσματα των € 10 και € 20.
- Η άσκηση προληπτικής εποπτείας στα πιστωτικά και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας,
- Η επίβλεψη της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών,
- Η λειτουργία της ως ταμίας και εντολοδόχος του Δημοσίου.

Το νέο όργανο, το Συμβούλιο Νομισματικής Πολιτικής είναι αρμόδιο για τη νομισματική και συναλλαγματική πολιτική.

Η Βιβλιοθήκη της Τράπεζας πρέπει να υπηρετεί όλους αυτούς τους ρόλους αποκτώντας και διαθέτοντας σχετικό υλικό.

Από νωρίς έγινε αντιληπτή η αναγκαιότητα ύπαρξης βιβλιοθήκης για να λειτουργεί υποστηρικτικά προς τον οργανισμό αυτό. Η Τράπεζα ιδρύθηκε στις 15-9-1927, άρχισε να λειτουργεί

στις 15-5-1928 και η Βιβλιοθήκη ιδρύθηκε το 1931, ενώ συνάγεται ότι από τις 4 Απριλίου 1938, οπότε άρχισε να λειτουργεί η Τράπεζα στο παρόν κτήριο, η Βιβλιοθήκη λειτούργησε στην παρούσα θέση της, στον 3^ο όροφο του πενταορόφου κτηρίου, πάνω από την πολυτελή αίθουσα των γενικών συνελεύσεων, με όμοια διαρρύθμιση με αυτήν. Η κεντρική Βιβλιοθήκη εξυπηρετεί το κεντρικό κατάστημα της Τράπεζας και τα υποκαταστήματά της.

Περιγραφή της Βιβλιοθήκης και των υπηρεσιών της, με έμφαση στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες

Η Βιβλιοθήκη είναι ειδική, επειδή αναφέρεται σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες, είναι ακαδημαϊκή και ερευνητική, επειδή εξυπηρετεί ερευνητές, καθηγητές, φοιτητές και εταιρική, επειδή ανήκει σε εταιρεία.

Η σημερινή συλλογή της Βιβλιοθήκης αποτελείται από περίπου 57.000 τίτλους και 150.000 τόμους (βιβλία, βιβλιοδετημένους τόμους περιοδικών και εφημερίδων). Οι τίτλοι των περιοδικών εκδόσεων είναι περίπου 3.000 και περιλαμβάνουν επιστημονικά περιοδικά (journals), ετήσιες εκδόσεις, κλειστούς και ενεργούς τίτλους. Επιπλέον έχει περίπου 200 σειρές δοκιμίων εργασίας (discussion and working papers and documents) από κεντρικές τράπεζες και διεθνείς οργανισμούς (IMF, OECD, EU, ECB κ.λπ.)

Στα αποκτήματα της Βιβλιοθήκης εντάσσεται η συλλογή των σπανίων βιβλίων. Το παλαιότερο χειρόγραφο είναι τα *Άπαντα του*

Πλάτωνος: μεθ' υπομνημάτων Πρόκλου εις τον Τίμαιον και τα πολιτικά θησαυρού της παλαιάς φιλοσοφίας Μεγίστου. Basileae: Apud Ioan. Valderum, MDXXXIII (1533). Τα παλαιότερα χρονολογικά βιβλία είναι οκτώ (8) χειρόγραφα του 16^{ου} αιώνα, εννέα (9) βιβλία του 17^{ου} αιώνα και 23 βιβλία του 18^{ου} αιώνα. Η συλλογή καλύπτει θέματα νεότερης ελληνικής ιστορίας, περιηγητές του 19^{ου} αιώνα, αρχαία ελληνική και βυζαντινή λογοτεχνία, λεξικά όπως το λεξικό του ΣΟΥΪΔΑ (έκδοση του 1705), βιβλία οικονομικής ιστορίας, αλλά και τους πρώτους τόμους της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως με τον τίτλο *Γενική Εφημερίς της Ελλάδος* από το 1825. Στο σημείο αυτό θα ήθελα να επισημάνω ότι η Βιβλιοθήκη είναι ίσως από τις ελάχιστες στην Ελλάδα που κατέχει όλα τα τεύχη της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως από την έναρξη της έκδοσής της το 1825. Στην κατοχή της Τράπεζας βρίσκονται επίσης δύο αντίτυπα της Χάρτας του Ρήγα (Βελεστινλή) του 1796-1797.

Οι κυριότερες θεματικές ενότητες της συλλογής σχετίζονται με τις λειτουργίες της Τράπεζας: οικονομική επιστήμη, τραπεζική, χρηματοοικονομική, στατιστική, δίκαιο, αλλά και διοίκηση επιχειρήσεων, πληροφορική και λιγότερο υλικό για καλές τέχνες, ελληνική λογοτεχνία και ιστορία. Λόγω της φύσεώς της, η Βιβλιοθήκη κατέχει στην έντυπη συλλογή της τις ετήσιες εκθέσεις, στατιστικές εκδόσεις και οικονομικά δελτία από τις περισσότερες κεντρικές τράπεζες, με έμφαση στις ευρωπαϊκές και στις τράπεζες των μεγαλύτερων χωρών του κόσμου και φυσικά τις ελληνικές τράπεζες.

Επειδή οι στατιστικές σειρές είναι σημαντικά εργαλεία για τους οικονομολόγους της Τράπεζας, η Βιβλιοθήκη κατέχει σειρές από διεθνείς οργανισμούς, όπως τα Ηνωμένα Έθνη, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης και το Διεθνές Γραφείο Εργασίας. Για την ελληνική οικονομία υπάρχουν πρωτογενείς πηγές και εκτενέστατη βιβλιογραφία και εκθέσεις από ελληνικούς και διεθνείς οργανισμούς. Μέλημά μας είναι να παρακολουθούμε την επικαιρότητα για την έκδοση των εκθέσεων από σημαντικούς διεθνείς οργανισμούς για να ενημερώνουμε τους αρμόδιους φορείς της Τράπεζας.

Πηγές πληροφόρησης

Από το 1998 η Βιβλιοθήκη άρχισε σιγά σιγά να εγκαταλείπει το δελτιοκατάλογο και να μεταφέρει τις εγγραφές στον ηλεκτρονικό κατάλογο, ο οποίος σήμερα είναι προσβάσιμος από το διαδίκτυο. Έχει αγοραστεί το ολοκληρωμένο πρόγραμμα διαχείρισης βιβλιοθήκης Advance της GEAC. Το σύστημα επιτρέπει την αναζήτηση στον κατάλογο με πολλαπλούς τρόπους (συγγραφέα, τίτλο, θέμα, λέξη-κλειδί, ISBN/ISSN), με συνδυασμό αναζητήσεων με τη λογική Boole. Ο χρήστης μπορεί να διευρύνει την έρευνά του σε επόμενη αναζήτηση με μεταδεδομένα στον τίτλο, συγγραφέα, θέμα κ.λπ.

Το υλικό είναι ταξινομημένο σύμφωνα με το διεθνές σύστημα Dewey Decimal Classification, η θεματική ανάλυση γίνεται με τις

Θεματικές Επικεφαλίδες της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου (επομένως είναι στα Αγγλικά) και η καταλογογράφηση βασίζεται στους Anglo-American Cataloging Rules 2nd ed. revised.

Ηλεκτρονικές πηγές

Η Βιβλιοθήκη προσπαθεί να βρίσκεται μέσα στις εξελίξεις της επιστήμης της πληροφόρησης, να ακούει τα αιτήματα των χρηστών της και να εισάγει νέες υπηρεσίες.

Η τελευταία σημαντική αλλαγή που εισήγαγε η Βιβλιοθήκη είναι η δημιουργία ιστοσελίδας, μέσα στον ιστοτόπο της Τράπεζας στη διεύθυνση <http://www.bankofgreece.gr/bank/library>. Τα περιεχόμενα της ιστοσελίδας χωρίζονται σε:

- γενικές πληροφορίες,
- υπηρεσίες,
- ηλεκτρονικές πηγές,
- νέα και ανακοινώσεις,
- επικοινωνία,
- σύνδεσμοι Βιβλιοθήκης,
- εκδόσεις της Τράπεζας.

Είναι ενδιαφέρον να αναφερθεί ότι η ιστοσελίδα ανέβηκε στις 21 Ιουνίου 2006. Η μέτρηση των επισκεπτών ξεκίνησε στις 15 Ιουλίου 2006 και μέχρι τις 20-11-2006 η επισκεψιμότητα ήταν 8.496 επισκέψεις στην ελληνική έκδοση και 2.011 για την αγγλική έκδοση, αριθμός καθόλου ευκαταφρόνητος για μια ειδική βιβλιοθήκη.

Θα ήθελα να σταθώ στις ηλεκτρονικές πηγές της Βιβλιοθήκης.

Τις έχουμε χωρίσει θεματικά σε:

- βάσεις δεδομένων περιοδικών εκδόσεων (και εφημερίδων),
- βιβλιογραφικές βάσεις,
- στατιστικές βάσεις,
- κυβερνητικές δημοσιεύσεις,
- νομικές πηγές
- βιβλιοθηκονομικές βάσεις.

Ιδιαίτερα στις περιοδικές εκδόσεις, ας σημειωθεί ότι η συλλογή αυξήθηκε κατά 2.200 περίπου ηλεκτρονικά περιοδικά πλήρους κειμένου, τα περισσότερα από τα οποία δεν υπάρχουν σε έντυπη μορφή στη Βιβλιοθήκη. Τα κυριότερα πακέτα περιοδικών είναι τα:

- *JSTOR (Journal STORage)* με περιοδικά των θεματικών κατηγοριών Arts and Sciences I and II (όπου υπάγεται η οικονομική επιστήμη) και Business. Οι τίτλοι περιλαμβάνουν τα τεύχη από τον πρώτο τόμο κυκλοφορίας του περιοδικού μέχρι 2-5 χρόνια πριν από την έκδοση του τελευταίου τεύχους (moving wall).
- Το *ABI/Inform* περιλαμβάνει 1.800 περιοδικά πλήρους κειμένου και συνολικά 2.500 περιοδικά σε θέματα διοίκησης επιχειρήσεων (business), χρηματοοικονομικά, τραπεζικά, διοικητική (management), ακόμα και βιβλιοθηκονομία. Αυτό το πακέτο από το 2007 θα αντικατασταθεί από το *Business*

Source Corporate με όμοιες θεματικές κατηγορίες, αλλά μεγαλύτερο αριθμό περιοδικών.

Έχουμε εξασφαλίσει για το κοινό μας την πρόσβαση στην ηλεκτρονική μορφή δοκιμίων εργασίας σημαντικών οργανισμών, όπως το *National Bureau of Economic Research* και το *Centre for Economic Policy Research*. Όλες αυτές οι πηγές είναι διαθέσιμες για το προσωπικό της Τράπεζας με την αναγνώριση διευθύνσεων IP από τους υπολογιστές τους.

Υπάρχουν εφημερίδες σε πλήρες κείμενο, σε CD-ROM:

- *Wall Street Journal* από το 1995,
- *Financial Times* από το 2004,
- *Le Monde* από το 2004.

Με τις βιβλιογραφικές πηγές *Global Books in Print*, *Ulrich's Periodicals Directory* και *EconLit* το κοινό μας αναζητά βιβλιογραφικές αναφορές.

Σημαντικά στατιστικά πακέτα είναι το *Bankscope* με στοιχεία και εκθέσεις για τον ελληνικό και διεθνή τραπεζικό τομέα, η *Datastream* με μακροχρόνιες στατιστικές σειρές και εκδόσεις σε CD-ROM από το IMF και τον OECD.

Η έλλειψη χώρου μας επέβαλλε να μετατρέψουμε την *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως* από το 2001 σε CD-ROM σε πλήρες κείμενο, όπως και την *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, επίσης από το 2001. Οι νομικές βάσεις δεδομένων επιτρέπουν την εύκολη χρήση της ελληνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας για την

απάντηση καθημερινών ερωτημάτων που προέρχονται κυρίως από την Τράπεζα.

Στα **Νέα και Ανακοινώσεις**, όπως εμφανίζονται στην ιστοσελίδα μας ενημερώνουμε τους επισκέπτες του διαδικτύου για κάθε νέο τεύχος του βιβλιογραφικού δελτίου της Βιβλιοθήκης και για τον κατάλογο με βιβλία και περιοδικά που διαθέτουμε κατά καιρούς δωρεάν σε άλλες βιβλιοθήκες και φυσικά νέα όπως η οργάνωση του παρόντος συνεδρίου. Μια νέα υπηρεσία που εμφανίζεται στην ίδια ενότητα είναι η καταγραφή της αρθρογραφίας για την Ελλάδα (λέξεις-κλειδιά Greece και Greek) σε επιστημονικά περιοδικά από το εβδομαδιαίο περιοδικό **Current Contents: Social & Behavioral Sciences**.

Τέλος στην ενότητα **Σύνδεσμοι Βιβλιοθήκης** ο επισκέπτης της ιστοσελίδας θα βρει ιστοτόπους ελληνικών βιβλιοθηκών σχετικών με τα θέματα ενδιαφέροντος της Βιβλιοθήκης, ιστοτόπους βιβλιοθηκών κεντρικών ευρωπαϊκών τραπεζών και διεθνών οργανισμών.

Συνεργασίες

Η Βιβλιοθήκη είναι μέλος του Συλλογικού Καταλόγου Περιοδικών Επιστημονικών Βιβλιοθηκών που διατηρεί και φιλοξενεί το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης με τη δυνατότητα ανταλλαγής άρθρων. Συμμετέχει επίσης ως μέλος στην IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions).

Συνεργασίες με βιβλιοθήκες κεντρικών τραπεζών

Από το 2003 η Βιβλιοθήκη συμμετέχει στο Central Bank Librarians' Group, που ιδρύθηκε άτυπα το 2002 στο Cambridge, UK, στο περιθώριο ετήσιου σεμιναρίου για βιβλιοθηκονόμους κεντρικών τραπεζών. Από τον Δεκέμβριο 2003 η Βιβλιοθήκη της Τράπεζας του Καναδά ανέλαβε να δημιουργήσει και να συντηρεί μια ηλεκτρονική ταχυδρομική υπηρεσία (electronic mailing list) όπου μετέχουν 140 βιβλιοθηκονόμοι κεντρικών τραπεζών από 56 χώρες και έξι διεθνείς οργανισμούς (BIS, ECB, OECD, EIB, IMF, EBRD) (στοιχεία Σεπτεμβρίου 2006).

Είναι ένα forum γόνιμης ανταλλαγής ιδεών, προβληματισμών και απόψεων, αλλά και ανταλλαγής άρθρων περιοδικών. Είναι ενδιαφέρον ότι οι βιβλιοθηκονόμοι απαντούν με προθυμία στα ερωτήματα που τίθενται. Θέματα πολιτικής, διοίκησης της βιβλιοθήκης, ανάπτυξης συλλογής, πακέτα ηλεκτρονικών περιοδικών ή εξειδικευμένες βάσεις δεδομένων και η εμπειρία από τη χρήση τους, είδη στατιστικών που τηρούν οι βιβλιοθήκες, τρόπος που προμηθεύονται το έντυπο και μη υλικό, μέτρα ασφαλείας για την είσοδο στη βιβλιοθήκη, είναι ορισμένα από τα τελευταία θέματα που μας απασχόλησαν.

Η Βιβλιοθήκη της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (BIS) δημιούργησε το eBIS forum, ένα πιο κλειστό και ασφαλές φόρουμ, όπου εκτός από ανταλλαγές ιδεών, δίνεται η δυνατότητα σε συγκεκριμένα μέλη να «ανεβάζουν» περιεχόμενο στην ενότητα για την οποία έχουν εξουσιοδοτηθεί. Για παράδειγμα η Βιβλιοθήκη της

ΤΤΕ έχει αναλάβει να ενημερώνει το Συλλογικό Κατάλογο Περιοδικών, στον οποίο συμμετέχει ένας αριθμός κεντρικών τραπεζών. Ο κατάλογος αυτός περιέχει 745 μοναδικούς τίτλους με τις συλλογές των συμμετεχουσών βιβλιοθηκών. Άλλο επίτευγμα ήταν η έκδοση ενός ηλεκτρονικού ενημερωτικού περιοδικού (*InContact* newsletter). Μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί 3 τεύχη.

Τα τελευταία δύο χρόνια στα πλαίσια του σεμιναρίου για τις βιβλιοθήκες των κεντρικών τραπεζών, έχουμε κάνει τις ετήσιες συναντήσεις μας (annual meetings) για να αναφερθούμε στα επιτεύγματα του προηγούμενου έτους και να θέσουμε στόχους για την επόμενη χρονιά.

Προσπαθούμε να θέσουμε εφικτούς στόχους, επειδή η καθημερινή απασχόληση καθενός από εμάς δεν επιτρέπει μεγαλεπίβολα σχέδια και βασίζεται στην εθελοντική εργασία των μελών. Βλέπουμε πόσο σημαντικό είναι το *ανθρώπινο δίκτυο* που έχουμε δημιουργήσει, ώστε να καταργεί τα σύνορα των χωρών και να μας δίνει τη δυνατότητα επικοινωνίας μεταξύ μας μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Συμπέρασμα

Η σημερινή ημερίδα που έχει θέμα τη συνεργασία, επιθυμούμε να γίνει η απαρχή για να αναλάβουμε από κοινού δράσεις και πρωτοβουλίες σε θέματα όπως ψηφιοποίηση, υπηρεσίες εικονικής εξυπηρέτησης, μοιράσματος πηγών και τόσα άλλα που μπορούν να μας απασχολήσουν.

Χρειάζεται θέληση, φιλότιμο, διάθεση για δουλειά, όραμα και στόχους προς ένα θετικό αποτέλεσμα.

Θα ήθελα να παραθέσω τελειώνοντας ένα απόσπασμα από τα *Απομνημονεύματα* του Στρατηγού Μακρυγιάννη, που αναφέρεται στη συλλογικότητα: *“Όταν αγωνιστεί καθείς μόνος του και φκιάσει ή χαλάσει, να λέγη ‘εγώ’, όταν όμως αγωνίζονται πολλοί και φκιάνουν, τότε να λένε ‘εμείς’. Είμαστε εις το ‘εμείς’ κι όχι εις το ‘εγώ’».*

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!